

Pavera, Libor

Česko-slovenské renesanční paralely : (Fanchaliho sborník a brněnský zlomek milostné lyriky)

In: *Česko-slovenské vztahy v slovanských a středoevropských souvislostech : (meziliterárnost a areál)*. Pospíšil, Ivo (editor); Zelenka, Miloš (editor). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, pp. 164-174

ISBN 80-210-3111-5

Stable URL (handle):

<https://hdl.handle.net/11222.digilib/133325>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Česko-slovenské renesanční paralely (Fanchalího sborník a brněnský zlomek milostné lyriky)

LIBOR PAVERA (OPAVA)

Někteří literární badatelé s oblibou tvrdí, že z kulturního dědictví středověku, renesance a baroka známe jen docela malý zlomek, který nás ani neopravňuje artikulovat generalizační soudy o dějinně filozofickém pohybu této celistvosti (pojmenované termínem „starší česká literatura“ a „starší slovenská literatura“) a o jakékoliv její žánrové evoluci. Údajně podle takových skeptických názorů známe jen špičku ledovce, zatímco jeho tělo zůstává ukryto našemu zraku v archivech a knihovnách, případně je nadobro ztraceno vinou vojenských konfliktů, válečných kořistí, požárů a jiných živelných událostí a srážek. Obecně lze říci, že ani badatel o jedné národní literatuře neví o předmětu zájmu vše, protože to ani není v lidských silách – v různých výzkumech se uvádí, že z celkového světového slovesného fondu zná odborný badatel v průměru 3 až 4 %, což je číslo do značné míry skličující. Proto je vždy potěšující, podaří-li se vydat novou edici zapomenutého textu, jak to nyní pozorujeme u nás v oblasti barokních textů (v nakladatelství Lidové noviny a Atlantis), nebo pokud se objeví na světě zcela neznámý slovesný materiál. Dvěma badatelům v kdysi společném Československu se to podařilo na přelomu padesátých a šedesátých let a shodou okolností těmito nálezy přispěli k lepšímu poznání proudu česky, resp. slovensky psané milostné lyriky renesanční doby, o níž se do té doby v zásadě vůbec nevědělo, že existovala a v jaké podobě. Jejich objevy navíc napomohly při interpretaci předchozích i následujících kulturně-historických formací a celého vývojového procesu dvou středoevropských slovanských literatur. Příspěvkem chceme ukázat na dosud opomíjené česko-slovensko-maďarské paralely, ale zároveň usilujeme připomenout literárněvědný odkaz dvou výrazných badatelských osobností – Jána Mišianika (1914–1972) a Milana Kopeckého (nar. 1925). Oba se stali výraznými postavami v bádání o starší literatuře, zejména renesanční a barokní.

V roce 1958 objevil slovenský literární historik Jan Mišianik zápisy renesanční lyriky v tzv. *Fanchaliho sborníku*, který maďarské i slovenské literární vědě zůstával dlouho neznámým pramenem pro studium literární kultury konce 16. a počátku 17. století, v roce 1961 obdobný materiál český tištěný zkoumal a v témže roce tiskem vydal brněnský literární historik Milan Kopecký. Jak se k cennému a ojedinělému materiálu dobrali, osvětlili badatelé v příslušných zprávách o nálezů a v edicích.¹

Fanchaliho kodex o velikosti 15 × 20 cm s původní vazbou v dřevěných deskách potažených hnědou kůží pochází z let 1592 až 1608 a vedle převažujících maďarských záznamů obsahuje na fol. 99a–104a a 105b–106b zápisy osmi slovenských renesančních milostných skladeb. Jsou zapísány rukou hornoliptovského zemana Jána Fanchaliho-Jóba (1595–1608) a podle umístění uvnitř kodexu lze s jistotou určit, že Fanchali zápisy provedl mezi léty 1603 až 1604. Není tím však řečeno, že by sám byl jejich autorem. Podobně jako jiní zapisovatelé zřejmě slyšel tyto skladby v ústním podání a upoutaly ho natolik, že se rozhodl pořídit si pro „budoucí paměť“ jejich písemný záznam. Ale není vyloučeno, že jde o opis z některého jiného kodexu, který měl Fanchali k dispozici: jako kancelářský úředník ve službách Juraja Thurzy měl k různým kodexům nepochybně velice blízko. Pro takové vysvětlení hovoří především skutečnost, že běží o celek písní tematicky i žánrově skloubený. Ale ani tím není vysvětlena otázka autorství osmi písní a skladby nadále zůstávají anonymní. Nepomůže ani hledání akrostichů, neboť opisováním došlo zřejmě k prohození nebo záměnám veršů a z počátečních liter nelze spolehlivě určit žádné jméno; pouze počáteční litery ve skladbě *Lilium kvítí sadila* dává jméno Dejel, resp. Daniel a ve skladbě *Ach, potešení mé roztomilé* jméno Adam. O kterého Daniela a Adama běželo, není jasné, neboť akrostich nemusel znamenat výlučně jméno autora, ale zaznamenával rovněž jméno zadavatele, donátora nebo osoby, jíž byla skladba dedikována. První interpret osmi renesančních písní – Jan Mišianik – vyslovil hypotézu, že skladby mohou být tvorbou nej-

¹ Mišianik, Ján: Slovenské ľúbostné básne zo 16. stor. – od Balassiho? *Slovenská literatúra* 5, 1958, s. 464–467. – Srov. Mišianik, Ján – Eckhardt, Sándor – Klaniczay, Tibor: *Balassi Bálint Szép magyar komédiája*. Budapest, Akadémiai Nyomda 1959.

Kopecký, Milan: Milostné básně ze 16. století a jiné nálezy v brněnské univerzitní knihovně. *Listy filologické* 84, 1961, s. 277–295.

většího maďarského renesančního lyrika Ballasi Bálinta, jehož skladby *Fanchaliho kodex* z větší části obsahuje, případně může jít o tvorbu některého jeho epigona nebo vrstevníka; z těch Mišianik jmenoval již v roce 1958 Jána Rimaye.

Rýsuje se otázka, co vedlo Jána Mišianika i ostatní literární historiky k myšlence zařadit osm skladeb z Fanchaliho kodexu k renesanční milostné lyrice. V substrátu skladeb poznáváme totiž silný odkaz středověké lyriky, a to lyriky kurtoazní² i žákovské.³ Nezračí se tu jen dvorná láska obracející se k vdané ženě, jak je to známo z lyriky jihofrancouzských trubadúrů a od jejich severofrancouzských dědiců, jimž se láska k vdané ženě stala přímo ideálem životního stylu, ale nalézáme tu rovněž citový a představový svět domácího prostředí včetně elementů folklorního původu. Vedle těch zde na druhé straně nově nalézáme také určité prvky renesanční, mezi něž nutno v první řadě počítat četné aluze na antickou kulturu, a to jak na její oblast mytologickou, tak historickou.

Při analýze počtu odkazů na mytologickou a na historickou složku antiky v písních překvapí, že odkaz na mytologickou složku antiky převládá, podobně jako je tomu v literatuře z etapy baroka, kdy odkazy na mytologickou složku antiky sloužily autorům jako prvek poetizace, „zliterárnění“ skutečnosti, jak na to v teoretické rovině upozorňoval historik a teoretik Bohuslav Balbín např. v příručce *Verisimila humaniorum disciplinarum*

² Francouzskou a německou lyrickou tvorbu najde čtenář, mimo jiné, v těchto českých a slovenských antologiích:

Ve službách paní (Výbor z Waltera von der Vogelweide a jiných dvorních pěvců). Ed. Antonín Hartl. Praha 1941.

Vanický, Jaroslav: *Minnesang (Středověký rytířský zpěv)*. Praha 1958.

Vzdálený slavíkův zpěv (Výbor z poezie trobadorů). Ed. Václav Černý. Praha 1963.

Walther von der Vogelweide: *Spevák pod hradbami*. Přel. Július Lenko, doslov Elemír Terray. Bratislava 1965.

Srdce ve mně stěná (Výbor z milostné poezie trobadorů). Ed. Václav Černý. Praha 1970.

Sestra múza. Ed. Anežka Vidmanová. Praha, Odeon 1990.

Přátelé, přiléhavý složím vers (Písňe okcitánských rubadúrů). Ed. Josef Prokop a Josef Holub. Praha 2001.

³ O žákovské lyrice středověku pojednává stále živá a dosud nepřekonaná kniha Jana Vilikovského: *Latinská poezie žákovská v Čechách*, Sborník Filozofické fakulty Univerzity Komenského 8, 1932, č. 61. – Překlady žákovské lyriky pořídil Rudolf Mertlík v antologii *Písňe žáků darebáků*. Praha 1971.

(Praha 1666 a později další vydání i v cizině), kde píše, že básníkem se lze stát jednak napodobováním klasických osvědčených vzorů a jednak vlastní poetizací skutečnosti, tj. za pomoci fikce; takové pojetí je originálním Balbínovým vkladem do oblasti literární teorie, neboť oslabil do té doby převládající názor, že tvořit lze výlučně napodobováním klasických antických autorů, a naopak dovolil autorům zapojit do tvůrčí literární práce vlastní imaginaci.

Z hlediska tvarového se písně z *Fanchaliho kodexu* nápadně neodlišují od písní předcházející stylové formace. Písně mají značný rozsah – od 6 po 25 strof, v průměru mají 13 strof. Pro lyriku příznačně využívají monologické vyjadřovací formy, blížíci se milostným lamentům, např.:

*Anoť mne smutné mé serdce bolí,
svoji milú kdy nevidím koli.
Čo sobe ríci mám?
Lítoť mi toho, žeť se, má milá,
s tebu rozlúčiť mám.*⁴

Hořekuje se nad skutečnostmi, které se obdobně stylizované objevují již v lyrice středověké: opuštěná milenka vyslovuje erotickou tužbu za svým milencem (*Bože, požal toho smútku žalostného*), milenec se loučí s neupřímnou a pokryteckou milenkou (*Ach, potešení mé roztomilé*), jinde milenec nařká nad lidskou závistí, která vstupuje mezi dvojici a narušuje milenecký vztah (*Mysel, serdce k Bohu ja mám, Pane Bože milý, tobeť se žalují*), vyznává se z lásky na první pohled (*Lilium kvítí sadila*). Mezi osmi písněmi se objevují dvě, v nichž se uplatnila dialogická forma: v jedné si milenci navzájem potvrzují věrnost (*Darovals' mne, Bože*), ve druhé si zdůvodňují, proč se dívka musela provdat za boháče (*Mejž ty lítost, má najmilší, na serdce moje*).

Energický tlak renesančního myšlení, v němž se na rozdíl od středověkého pojetí člověka, Boha a světa soustředil důraz na individuum a na konkrétní jedincovy schopnosti, takže se nejednou mluví až o antropomorfismu, který vystřídal středověká *studia divina*, se projevil také ve skladbách z *Fanchaliho kodexu*. Nejvýrazněji se renesanční úcta k lidské osobnosti osvědčila v autonomnosti, s jakou je pojednávána láska a vzá-

⁴ Ach, potešení mé roztomilé. Cit. podle edice *Slovenská renesančná lutna. Antológia zo slovenskej renesančnej poézie*. Ed. Jozef Minárik. Bratislava, Tatran 1982, s. 124–125.

jemné vztahy v milostném páru. Ve srovnání se středověkou artikulací milostného vztahu dochází k posunu rovněž v oblasti mluvčího: ženinu lásku si nevyprošuje pouze muž, ale v obdobné roli vystupuje rovněž dívka nebo žena. Tím je rozrušen základní model trubadúrské lyriky, v níž muž byl k ženě ve vazalském vztahu: muž vyjadřoval lásku vdané ženě jako službu vrchnosti, věděl přitom, že jeho prosby k idolu krásy a dokonalosti nebudou vyslyšeny.

Posílena je přitom ve skladbách z *Fanchaliho kodexu* složka senzitivní a milostný vztah je povznesen nad jiné společenské vztahy a lidské kategorie. Zůstává tu nadále rovněž chápání podstaty lásky: ta je vykreslována jako bolest a utrpení, nyní však jde již o kategorie skutečně prožívané. Východiskem lásky není konvencionalizovaný model, nýbrž skutečný život: jednou je láska se životem přímo ztotožňována, jindy je láska zapříčiněna „smrtnou“ strelou. Zde se již ozývá aluze na antického bůžka lásky Kupidy, resp. Amora, který rovněž ve výtvarném umění bývá zpodobován s lukem a střelami, jimiž zasahuje milostné dvojice a způsobuje milostné okouzlení. V souvislosti s antikou je nutno poznamenat, že výrazné je v písních zastoupení exempl, jimiž se ilustruje věrná láska. Přitom je pozoruhodné, že v písních se objevují milostné dvojice z antiky, které k sobě vlastně vůbec nepatří, což je svědectvím o tom, že antiku autor poznal pouze nepřímou a zprostředkovaně. K podobným zjištěním dospíváme rovněž při studiu barokní alomodové tvorby, např. písní ze sborníku věnovaného Anně Vitanovské nebo z rozsáhlé Rosovy skladby *Diskursus Lypirona*.⁵ Tyto smyšlené postavy měly dát skladbě příznak poetičnosti v duchu názorů na uměleckou tvorbu, jak byly připomenuty v souvislosti s Balbínovým pojetím tvůrčího autorství.

Klasicistní pojetí světa a celé společenské a kulturní sféry naučilo moderního člověka přísně rozlišovat mezi sférou profánní a sakrální. Již E. R. Curtius ve své slavné knize *Europäische Literatur und Lateinisches Mittelalter* upozornil,⁶ že takové rozčísnutí literatury na dvě hermeticky uzavřené a navzájem izolované složky není možné, neboť se mu vzpírá sám předmět zájmu, tj. dochované literární texty. Připomeňme, že vědět jsou známé rukopisy, v nichž se zcela spontánně střídá skladba duchovní se světskou, aniž by to bylo ve své době považováno za herezi a prohřešek

⁵ Obě skladby otiskla Zdeňka Tichá s úvodem Josefa Hrabáka v kritické edici *Smutní kavaleři o lásce*. Praha, NČSAV 1968.

⁶ Srov. české vydání *Evropská literatura a latinský středověk*. Přeložili Jiří Pelán, Jiří Stromšík a Irena Zachová. Praha, Triáda 1998.

proti estetickým pravidlům, např. v rukopise chovaném ve vratslavské univerzitní knihovně a označeném signaturou IQ 466, jehož majitelem a zapisovatelem byl františkán Mikuláš z Kozlí (první polovina 15. století), najdeme za sebou zapsána statuta řádu a lascivní milostnou píseň; teprve daleko později, jistě v době, kdy se začal pociťovat klasicismem vyvolaný předěl mezi sférou profánní a sakrální, došlo k začernění erotické písně inkoustem.

Pro renesanční umění neplatí, že by zavrholo předcházející středověk a jeho pojetí života v duchu křesťanských východisek a představ. Jakou podobu tyto představy měly, to podal vyčerpávajícím způsobem naposledy Aron J. Gurevič,⁷ jenž křesťanství ve středověku označil za „rustikalizované křesťanství“, vzdálené podstatě skutečného křesťanského myšlení; to bylo na evropském kontinentě nastoleno teprve po druhé polovině 16. století a výraznou úlohu přitom sehrál tzv. tridentský koncil. Některé křesťanské představy a projevy středověkého křesťanského náhledu na svět nalézáme v písních z *Fanchaliho kodexu*. V písních je přítomno napětí mezi sakrální a profánní sférou, ale na rozdíl od analogických středověkých skladeb zde spolu se skutečnými osobami prožíváme skutečné city. Tam, kde trubadúři, jistě v návaznosti na platonský model, vystavěli ideál ženy zaměnitelný s nadpozemskou osobou, např. Pannou Marií, tam se v renesanční milostné písni objevuje pozemská bytost, pozemské „božstvo“ v podobě skutečné ženy nebo dívky. Přesto jako reziduum středověku je možno považovat prosby, jimiž se muž nebo žena obrací k Bohu s žádostí, aby zasáhl do problematického vztahu nebo napomohl při získávání vytoužené lásky, např.:

*Žádám od Boha, at' mne nemine,
kterásúc žena mne se dostane.⁸*

(...)

*Pán Boh te žehnaj, serdce mé milé,
ty si má všecka zde kratochvíle,
devečko má jediná.⁹*

⁷ Srov. Gurevič, Aron J.: *Nebe, peklo, svět. Cesty k lidové kultuře středověku*. Přel. Jaroslav Kolár. Praha, H&H 1996.

⁸ Ach, potešení mé roztomilé. Cit. podle edice *Slovenská renesančná lutna. Antológia zo slovenskej renesančnej poézie*. Ed. Jozef Minárik. Bratislava, Tatran 1982, s. 125.

⁹ Ibid.

*

*Mysel, srdce k Bohu ja mám,
ve dne, v noci k nemu volám:
Buoh, pomoz nám,
by serdečne
a spoločne,
v svornosti, v lásce
spojili srdce,
staň se krátce!¹⁰*

*

*Pane Bože milý,
tobet' se žaluji,
neb sem zarmúčený
pro těžké noviny.¹¹*

*

*Bože, požal toho
smútku žalostného,
čo zlobiví lidé
učinili sú mne!¹²*

*

*„Darovals' mne, Bože, tak
obvesel se sokol, pták,*

¹⁰ Mysel, srdce k Bohu ja mám. Cit. podle edice *Slovenská renesančná lutna. Antológia zo slovenskej renesančnej poézie*. Ed. Jozef Minárik. Bratislava, Tatran 1982, s. 126.

¹¹ Pane Bože milý, tobet' se žaluji. Cit. podle edice *Slovenská renesančná lutna. Antológia zo slovenskej renesančnej poézie*. Ed. Jozef Minárik. Bratislava, Tatran 1982, s. 128.

¹² Bože, požal toho smútku žalostného. Cit. podle edice *Slovenská renesančná lutna. Antológia zo slovenskej renesančnej poézie*. Ed. Jozef Minárik. Bratislava, Tatran 1982, s. 137.

že sem se mohol oznámit naprudce,
tešící tvé i mé smutné srdce (...)“¹³

Z oblasti středověku zůstala v písních zachována rovněž výbava rázu intertextuálního, tj. motivy a příběhy z biblické a jiné teologické a duchovně orientované literatury, např. příběh o Josefovi ze Starého zákona, který v písni posloužil jako příklad morální poctivosti.

Nelze si konečně nepovšimnout ani složky folklorní, která tu a tam v písních probleskuje. Již Bogatyrev poukázal na nutnost sledovat literární texty na pozadí folklorních projevů.¹⁴ Jeho postulát se ukázal jako inspirační zejména při objasňování staročeské milostné lyriky za pomoci folklorní symboliky a metaforiky, srov. v této souvislosti výklady části staročeské lyriky prostřednictvím folklorní symboliky a metaforiky.¹⁵ Rovněž v písních z *Fanchaliho kodexu* najdeme motivy a frazeologická spojení odkazující na poetiku folklorní písně. Oproti skladbám nalezeným v brněnské univerzitní knihovně, o nichž bude pojednáno dále, tvoří však folklorní substrát v písních *Fanchaliho kodexu* pouze nevýraznou minoritu.

II.

Na počátku března 1961 došlo při opravě poškozené vazby starého tisku v brněnské univerzitní knihovně k nálezům cenných složek ze starých tisků. Jedna z nalezených složek (označena za složku E), kterou vedoucí oddělení rukopisů a starých tisků Vladislav Dokoupil předal k analýze literárnímu historikovi Milanu Kopeckému, obsahovala fragment souboru milostných písní.¹⁶

¹³ Darovals' mne, Bože. Cit. podle edice *Slovenská renesančná lutna. Antológia zo slovenskej renesančnej poézie*. Ed. Jozef Minárik. Bratislava, Tatran 1982, s. 139.

¹⁴ Srov. Bogatyrev, Petr: Několik poznámek o vztazích mezi folklorem a vysokým uměním. *Život*, 15, 1936/1937, s. 39–40. – Srov. reprezentativní výbor z jeho prací: Bogatyrev, Petr: *Souvislosti tvorby*. Ed. Jaroslav Kolár. Praha, Odeon 1971.

¹⁵ O folklorní vrstvě ve staročeské milostné lyrice srov. Lehár, Jan: Folklorní vrstva staročeské milostné lyriky. *Slavia* 52, 1983, s. 355–359.

¹⁶ Kopecký, Milan: Milostné básně ze 16. století a jiné nálezy v brněnské univerzitní knihovně. *Listy filologické* 84, 1961, s. 277–295.

Skladby z nalezené složky mají samostatné číslování, z něhož je možno soudit alespoň přibližně na celý původní rozsah tisku; Kopecký se domníval, že písně označené č. 44 až 54 představují pětinu až šestinu původního celku. Zda byl jeho odhad správný, nelze posoudit, neboť další složky ani jiné skladby již nalezeny nebyly, ani průzkumy provedené v ostatních starých tiscích a v bibliografických soupisech nehovoří o žádném tisku, který by charakterem odpovídal souboru milostných skladeb, jehož fragment máme díky brněnskému nálezů k dispozici. Tisk milostných skladeb pochází s největší pravděpodobností z prostředí moravského (odpovídají tomu jazykové jevy) a nepochybně běží o tisk z doby, kdy knihtisk byl v počátcích, neboť v sazbě se vyskytují ještě jevy, které typograficky odpovídají době do poloviny 16. století. Typ použitého písma – latinka, kterou ve stejné době užíval olomoucký tiskař Jan Günther, pak badatelům dává do ruky oporu k vyslovení hypotézy, že tisk milostných skladeb vznikl zřejmě v moravském prostředí a byl vytištěn v Güntherově oficíně, snad přímo v tiskařově grafické úpravě.

Rovněž v brněnském nálezů milostných písní se navzájem zřetelně prolínají tři stylově-formační vrstvy: středověká, renesanční, resp. antická, a folklorní. I v brněnském zlomku milostné lyriky je původní středověké trubadúrské pojetí lásky jako služby rozrušeno a nahrazeno novým, odpovídajícím více skutečnosti než modelu (např. v dialogu promlouvá děvečka, nikoliv jen „paní“ nebo „dáma“ apod.). Rozrušování trubadúrské lyriky probíhá tu dokonce mnohem výrazněji než v písních *Fanchaliho sborníku*, a to směrem k lidové písni, nejzřetelněji v písni s incipitem *Ó, ruožičko, proč vadneš*, komponované na způsob dialogu mezi chlapcem a dívkou a časoprostorově vázané na dobu a realitu, v níž dívka mohla být zajata Turky, pokud nejde o literární klišé.

III.

Na základě stručné analýzy tematiky, motiviky a tvaru milostných písní zapsaných ve slovenštině, resp. češtině v etapě renesance lze nyní podat alespoň obrysově výsledek komparativní sondy a povšimnout si zároveň významu, jaký oba objevy mají pro vykreslení celkového vývojového panoramatu české a slovenské renesanční lyriky jazykově národního proudu.

Obecněji byla vědě známa renesanční milostná lyrika psaná latinsky. Faktická nepřítomnost jazykově národní větve milostné lyriky badatele vcelku přirozeně vedla k názoru, že počínajíc etapou husitskou došlo k přetržení tradice v tvorbě tohoto žánrového komplexu. Oba nálezy, jak

Mišianikův, tak Kopeckého, prokázaly naopak životnost linie milostné lyriky a propojily tak linku vedoucí od středověkých milostných písní k tematicky analogickým skladbám barokním s mezistupněm v milostných písních renesančních.

Renesanční milostné písně obsahují ještě rezidua středověkého pojetí lásky jako služby, vyjadřují zármutek nad nevyslyšenou láskou a stesk po milované ženě, mluví se v nich stylizuje do pózy nevyslyšeného milovníka, ke středověku se tyto písně hlásí rovněž formálními rysy. Ale zároveň v nich nalézáme rysy typicky renesanční, související s proměnou paradigmatu: důraz je kladen na pozemskou lásku, mluvcím už nebývá výlučně muž, ale rovněž žena, muž se neobrací výhradně k vdané ženě, ale také ke svobodné dívce, novum představuje rovněž senzitivnější pojetí milostného vztahu a výrazněji autorské zaujetí pro citová pohnutí a jejich vykreslení, avšak přináležitost k renesanci tyto písně prokazují zejména četnými odkazy na antickou mytologii a literaturu. K dobovým odkazům pak patří nářky na turecké nebezpečí, které autoři považovali za nutné reflektovat, v některých písních se dokonce stává východiskem.

Na rozdíl od obdobné lyriky latinsky psané se písně z nálezu Mišianikova i Kopeckého sblíží s poetikou folklorní písně. Zatímco latinsky psaná tvorba, představovaná např. humanistickým básníkem Pavlem z Jizbice, se nechala inspirovat antickými autory, zejména Catullem, autoři česky psané milostné lyriky navazovali na předchozí tradici milostné lyrické písně a obohacovali ji o nové ideové a tvárné prvky (zejména rozrušení tradičního izosylabického verše a tendování k verši bezrozměrnému a složitější strofické uspořádání písní). Za elementy, jimiž se autoři česky psané lyriky vyrovnávali renesanci a humanismu, lze pak označit hlavně aluze na antickou kulturu, a to konkrétně na její mytologickou složku, jež měla tyto slovesné projevy „zliterárnit“. Tato návaznost na antiku je však pouze nepřímá. Na proud česky psané renesanční milostné lyriky kontinuálně navázala barokní alomodová tvorba, představující zřejmě dobový pandán k mnohem rozvinutější barokní kancionálové duchovní písní. Fakt, že tuto milostnou lyriku neznáme v její podobě ze 17. století, ještě neznamená, že fakticky neexistovala. Znamenalo by to, že rovněž texty z obou nálezu renesanční milostné lyriky náležejí k ojedinělým.

Zatímco Milan Kopecký nálezu fragmentu renesanční milostné lyriky později několikrát využil ve svých syntetických (např. *Pokrokové tendence v české literatuře od konce husitství do Bílé hory*, 1979) i edičních pracích (výbor staročeské lyriky *Zbav mě mé tesknoti*, 1983) z oblasti výzkumu renesanční literární kultury, Jánu Mišianikovi brzká smrt nedopřála, aby

dospěl k syntézám; jeho materiálově i analytickými sondami cenná a ob-
sažná kniha se syntetizujícím náběhem *Pohľady do staršej slovenskej lite-
ratúry* vyšla dva roky po jeho smrti v roce 1974, ale sub specie se v ní
k textům z *Fanchaliho kodexu* nevyslovuje.

Ze skladeb, jejichž edicemi i podrobnými analýzami přispěli bádání
o starší literatuře nezávisle na sobě Mišianik s Kopeckým na české a slo-
venské straně hranice, je dobře patrné, že literatura je kontinuum, které
trvá, a i když se její proudy na čas ztrácejí, znovu se objevují, obohacené
receptí o nové ideové a tvárné prvky, nebo zcela modifikované; na příkla-
du česko-slovenských paralel vidíme zřetelně tzv. evoluční přetržitost ve
skocích. Renesanční milostné písně na jedné straně navazují na středově-
kou tradici, na straně druhé se však už plně vyrovnávají s podněty huma-
nismu a renesance a chystají podhoubí pro analogickou tvorbu barokní.